

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 380/2014-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. júla 2014 predbežne prerokoval sťažnosť D. J., zastúpenej euroadvokátom JUDr. Petrom Folprechtom, Advokátska kancelária, Prague Anděl Business Centre s. r. o., Nádražní 344/23, Praha 5, Česká republika, vo veci namietaného porušenia bližšie nešpecifikovaných základných a iných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky, ako aj bližšie neuvedenou medzinárodnou zmluvou uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 1 Ps 9/2012-295 z 26. augusta 2013 a jemu predchádzajúcim postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 Cop 557/2013 z 9. mája 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť D. J. o d m i e t a pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. júna 2014 doručená sťažnosť D. J. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie bližšie nešpecifikovaných základných práv a iných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj bližšie neuvedenou medzinárodnou zmluvou pravdepodobne uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1 Ps 9/2012-295

z 26. augusta 2013 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) a jemu predchádzajúcim postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Cop 557/2013 z 9. mája 2014 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že návrhom podaným okresnému súdu 4. januára 2012 sa domáhala rozvodu manželstva s odporcom J. J. (ďalej len „odporca“). Konanie je okresným súdom vedené pod sp. zn. 1 P 4/2012. V rámci vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov sťažovateľka a odporca podpísali 23. februára 2012 dohodu o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, predmetom ktorej bola dohoda o prevode vlastníckeho práva k bytu na sťažovateľku a súčasne vyplatenie peňažných prostriedkov v sume 142 200 € sťažovateľkou odporcovi.

Podaním odporcu doručeným okresnému súdu 20. septembra 2012 začalo konanie o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony sťažovateľky odôvodnené podľa jej názoru nepravdivými tvrdeniami a nezákonným znaleckým posudkom vypracovaným D. M. a V. W. v konaní vedenom Okresným riaditeľstvom Policajného zboru Bratislava I (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) pod sp. zn. ORP-500/1-OVK-B1-2012. Konanie o pozbavenie spôsobilosti sťažovateľky na právne úkony je vedené okresným súdom pod sp. zn. 1 Ps 9/2012. Konanie o rozvod manželstva bolo okresným súdom prerušené.

Okresný súd uznesením č. k. 1 Ps 9/2012-46 z 25. septembra 2012 nariadil vo veci znalecké dokazovanie súdnym znalcom z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvia psychiatrie a vypracovaním znaleckého posudku poveril V. H. a súčasne uznesením č. k. 1 Ps 9/2012-45 z 25. septembra 2012 ustanovil za opatrovníka pre sťažovateľku Bratislavu – mestskú časť Staré Mesto. Oznámením sp. zn. Pc 105/12 z 23. októbra 2012 vstúpila do konania Okresná prokuratúra Bratislava I. Uznesením č. k. 1 Ps 9/2012-183 z 5. apríla 2013 okresný súd zmenil svoje uznesenie z 25. septembra 2012 tak, že vypracovaním znaleckého posudku poveril I. A.

Sťažovateľka z dôvodu hrubého zásahu do jej osobnostnej sféry spôsobeného nariadením jej znaleckého skúmania znalcom z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvia psychiatrie podala 21. marca 2013 prostredníctvom občianskeho združenia H. C. podnet na

preskúmanie zákonnosti postupu okresného riaditeľstva v konaní vedenom pod sp. zn. ORP-500/1-OVK-B1-2012 v súvislosti so spracovaním a realizáciou znaleckého posudku vyhotoveného D. M. a V. W., ako aj sťažnosť z dôvodu zásadných nedostatkov tohto posudku spôsobujúcu jeho nezákonnosť a neúčinnosť. Súčasne sťažovateľka požiadala v zmysle § 35 ods. 3 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) prokurátora o prijatie opatrení v konaniach, v ktorých má byť tento znalecký posudok využívaný.

Proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 1 Ps 9/2012 z 5. apríla 2013 sťažovateľka podala opravný prostriedok, súčasne vzniesla námietky proti osobe znalca I. A. a požiadala okresný súd o prerušenie konania vedeného pod sp. zn. 1 Ps 9/2012 do doby vyriešenia jej podania z 21. marca 2013. Okresný súd uznesením č. k. 1 Ps 9/2012-293 z 26. augusta 2013 rozhodol, že znalec I. A. nie je vylúčený z konania vo veci a uznesením č. k. 1 Ps 9/2012-295 z 26. augusta 2013 návrh na prerušenie konania zamietol. Proti uzneseniu okresného súdu č. k. 1 Ps 9/2012-295 z 26. augusta 2013 podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 11 CoP 557/2013 z 9. mája 2014 tak, že napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. Proti uzneseniu okresného súdu č. k. 1 Ps 9/2012-293 z 26. augusta 2013 podala sťažovateľka opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru, keďže proti predmetnému uzneseniu nie je odvolanie prípustné.

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej argumentovala, že jej nútením, aby sa podrobila znaleckému skúmaniu znalcom z odboru psychiatrie, okresný súd supljuje povinnosť odporcu zabezpečiť dôkazy na podporu svojich tvrdení.

Vzhľadom na uvedenú situáciu bola sťažovateľka nútená podať 28. júla 2013 na Okresnom súde Dunajská Streda proti odporcovi žalobu o ochranu osobnosti a o ochranu pred diskrimináciou. Konanie je vedené týmto súdom pod sp. zn. 6 C 234/2013 a pojednávanie vo veci sa dosiaľ neuskutočnilo.

Sťažovateľka v sťažnosti tiež uviedla, že okresný súd nepostupoval v konaní o pozbavenie jej spôsobilosti na právne úkony v súlade s príslušnými ustanoveniami ústavy, Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listiny“) a Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Podľa jej názoru po podaní návrhu odporcu na pozbavenie spôsobilosti sťažovateľky na právne úkony mal okresný súd predvolať sťažovateľku a vyzvať ju, aby sa vyjadrila k návrhu a navrhla dôkazy, následne mal vyzvať odporcu ako navrhovateľa na doloženie dôkazov podľa § 186 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Okresným súdom nariadené znalecké skúmanie sťažovateľky bolo podľa nej predčasné, najmä pokiaľ proti uzneseniu o nariadení znaleckého dokazovania nie je prípustný opravný prostriedok, a týmto postupom boli porušené základné práva a práva sťažovateľky, a to:

a) na rovnosť účastníkov konania pred súdom – čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 47 ústavy, čl. 1, čl. 4 a čl. 3 listiny a čl. 20 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charty“),

b) na verejné prejednanie veci, možnosť vyjadriť sa k návrhu a ku všetkým vykonávaným dôkazom – čl. 13 ods. 1 písm. a) a ods. 2, 3 a 4, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 4 ods. 4 a čl. 38 ods. 2 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty,

c) vystavil sťažovateľku ponižujúcemu zaobchádzaniu a obťažovaniu súkromia – čl. 16 a čl. 19 ústavy, čl. 7 a čl. 10 ods. 1 a 2 listiny, čl. 3 a čl. 8 dohovoru, čl. 3 ods. 1, čl. 4 a čl. 7 charty,

d) napriek sťažovateľkou vzneseným námietkam o porušovaní ľudských práv a základných slobôd nebola zjednaná náprava, a teda boli porušené čl. 2, čl. 7 ods. 5, čl. 12, čl. 13 a čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 13 dohovoru a čl. 20 a čl. 47 charty.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom vyslovil, ktoré základné právo alebo sloboda, resp. ľudské právo a základná sloboda a ktoré ustanovenia ústavy, listiny alebo medzinárodnej zmluvy boli porušené, čím a kým, aby okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Ps 9/2012 zakázal pokračovať v porušovaní základného práva alebo slobody, resp. jej ľudského práva a základnej slobody, a to v nariadenom znaleckom skúmaní sťažovateľky, a aby uznesenie krajského súdu sp. zn. 11 Cop 557/2013 z 9. mája 2014 a uznesenie okresného súdu č. k. 1 Ps 9/2012-295 z 26. augusta 2013 zrušil.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Vychádzajúc z obsahu sťažnosti ústavný súd konštatuje, že aj napriek tomu, že sťažovateľka je zastúpená advokátom, sťažnosť nespĺňa všetky náležitosti kvalifikovaného

návrhu na začatie konania pred ústavným súdom ustanovené v § 20 ods. 1 a § 50 ods. 1 písm. a), b) a c) zákona o ústavnom súde.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania, čo osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené advokátom.

Ustanovenie § 20 zákona o ústavnom súde sa v celom rozsahu vzťahuje na sťažnosť podľa § 49 a nasl. zákona o ústavnom súde.

Podľa § 50 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať, ktoré základné práva alebo slobody sa podľa tvrdenia sťažovateľa porušili.

Podľa § 50 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde musí sťažnosť ďalej obsahovať označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa porušili základné práva alebo slobody.

Podľa § 50 ods. 1 písm. c) zákona o ústavnom súde musí sťažnosť taktiež obsahovať označenie, proti komu smeruje, pričom sa musí uviesť porušovateľ práva identifikáciou najmä orgánu verejnej moci, pred ktorým je sťažovateľ účastníkom konania.

Podľa § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde sa k sťažnosti pripojí kópia právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu.

Ústavný súd má v ústave a zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, uplatnenie ktorých je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí

návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde). Až na výnimky, ktoré v danej veci nie sú relevantné, je ústavný súd pritom viazaný návrhom na začatie konania (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľkou predložená sťažnosť neobsahuje najmä návrh rozhodnutia vo veci samej (petit), ktorého vydania sa sťažovateľka od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde), vymedzený presne, určito a zrozumiteľne, teda takým spôsobom, aby mohol byť východiskom na rozhodnutie ústavného súdu v uvedenej veci. Formulácia návrhu na rozhodnutie vo veci samej je neúplná, keďže neobsahuje kvalifikované označenie základných práv, resp. iných práv a slobôd, ktoré mali byť porušené, ani porušovateľa týchto práv. Sťažovateľka sa v petite sťažnosti domáha aj zrušenia označených rozhodnutí, pričom vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu v odôvodnení sťažnosti neuvádza žiadne relevantné dôvody, pre ktoré je predmetné uznesenie podľa jej názoru arbitrárne a neústavné.

Ústavnou podmienkou postupu ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde však je, aby ústavný súd najprv vyhovel sťažnosti podanej podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a svojím rozhodnutím vyslovil, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva alebo slobody uvedené v druhej hlave ústavy alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z príslušnej medzinárodnej zmluvy, avšak takáto požiadavka nie je, ako už bolo uvedené, v petite sťažnosti sťažovateľky kvalifikovane obsiahnutá.

Na základe už uvedeného ústavný súd konštatuje, že návrh na rozhodnutie vo veci samej v predloženej sťažnosti (koncentrovaný v jej petite, pozn.) nezodpovedá právomociam ústavného súdu vo vzťahu ku konaniam o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb. Takýto návrh znemožňuje zároveň ústavnému súdu preskúmať predmetnú sťažnosť aj z hľadiska jej prípadnej zjavnej neopodstatnenosti. Súčasne taký návrh neumožňuje ústavnému súdu vymedziť rozsah, v ktorom by bolo možné sťažnosť prijať na ďalšie konanie (§ 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Tieto procesné predpoklady sa skúmajú jednotlivo a konkrétne vo vzťahu ku každému sťažnosťou napádanému rozhodnutiu, opatreniu alebo inému zásahu.

Ústavný súd poznamenáva, že taký rozsah nedostatkov zákonom predpísaných náležitostí, aký vyplýva z podania sťažovateľky, nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom (z už publikovanej judikatúry ústavného súdu môže/mohol sťažovateľ usúdiť, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania, pozri napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, IV. ÚS 322/2010, IV. ÚS 399/2010, III. ÚS 357/2010, III. ÚS 267/2010, II. ÚS 309/2010...).

Ústavný súd preto aj vzhľadom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľky konštatuje, že predmetná sťažnosť vykazuje také nedostatky náležitostí predpísaných ústavou a zákonom o ústavnom súde, že nie je možné preskúmať splnenie hoci len procesných podmienok konania pred ústavným súdom, a preto ju z uvedeného dôvodu odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nespĺnenie zákonom predpísaných náležitostí.

V závere ústavný súd ešte poznamenáva, že predmetné uznesenie krajského súdu a jemu predchádzajúce uznesenie okresného súdu (o zamietnutí návrhu na prerušenie konania) sú procesnými rozhodnutiami a v rámci konania v merite veci na okresnom súde (resp. eventuálne aj na odvolacom súde) sa bude môcť sťažovateľka účinne domáhať rešpektovania svojich základných práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júla 2014